

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра «Публічного управління та підприємництва» (№ 601)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

(підпис)

В.Г. Ковальчук
(ініціали та прізвище)

« 31 » . 09 2021 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Стратегічне управління

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань:

07 Управління та адміністрування

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Експертиза товарів та послуг

(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Силабус введено в дію з 01.09.2021 року

Харків – 2021 р.

Розробник: Ковальчук В.Г. д.н. з держ. упр., проф.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри Публічного управління та підприємництва (№ 601)

Протокол № 1 від « 28 » серпня 2021 р.

Завідувач кафедри д.н. з держ. упр., проф.
(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

В.Г. Ковальчук
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

студентка групи 695-ПУ

(підпис)

О.В. Криворотова
(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Ковальчук Вероніка Геннадіївна, д.н. з держ. упр., професор. З 2020 року викладає в університеті наступні дисципліни:

- Управління адміністративними процесами в регіональних економічних системах;
- Управління персоналом в публічній сфері;
- Стратегічне планування сталого розвитку регіону;
- Публічне управління;
- Стратегічне управління.

Напрями наукових досліджень: управління соціально-економічним розвитком регіонів, формування регіональних стратегій розвитку в Україні, ефективність інвестиційної та інноваційної політики, антикризовий менеджмент, управління персоналом, бізнес-адміністрування.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 2 семестр.

Обсяг дисципліни:

4 кредити ЄКТС (120 годин), у тому числі аудиторних – 48 годин, самостійної роботи здобувачів – 72 годин.

Форми здобуття освіти

Денна.

Дисципліна – обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – Правове забезпечення публічного управління, Методологія та організація наукових досліджень; Цифрові платформи в управлінській діяльності.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – Публічне управління в економічній сфері; Публічна політика в сфері соціально-гуманітарного розвитку, Теоретико-прикладні проблеми державного управління в Україні.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета

Вивчення навчальної дисципліни «**Стратегічне управління**» полягає в формуванні системи знань, способів діяльності та творчих здібностей з теоретико-методологічних аспектів розроблення стратегій розвитку країни та її регіонів, діяльності публічних організацій, стратегічних планів, проектів і процесів створення системи стратегічного управління на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях в Україні, а також засвоєння вмінь які б дозволяли на практиці реалізувати ці знання.

Завдання

Вивчення закономірностей та сучасних тенденцій соціально-економічного розвитку, розуміння його особливостей на рівні регіону; сучасних вітчизняних і зарубіжних концепцій стратегічного управління публічними організаціями та територіями; засвоєння методів аналізу та прогнозування розвитку зовнішнього і внутрішнього середовища регіону; принципів формування цілей, набуття навичок стратегічного мислення, аналізу систем стратегічного управління регіональними економічними системами та окремими публічними організаціями; розроблення стратегічних пріоритетів їх розвитку; заходів щодо економії трудових, матеріальних та фінансових ресурсів публічних організацій та територій в процесі розробки та реалізації стратегії розвитку; вивчення критеріїв результативності та ефективності стратегічного управління, сучасних механізмів стратегічного управління в Україні; засвоєння системного моделювання процесів прийняття стратегічних рішень на регіональному рівні; з'ясування проблем і перспектив вдосконалення стратегічного управління в Україні.

Після опанування дисципліни здобувач набуває наступні **компетентності**:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо.
- Здатність розробляти та управляти проектами.
- Здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери.
- Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.
- Здатність здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України.
- Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.
- Здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування.
- Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

Очікується, що після опанування дисципліни здобувачем будуть досягнуті наступні **результати навчання**:

- Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проектами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації управлінських та загальноорганізаційних структур.
- Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.
- Знати теоретичні засади управління адміністративними процесами в регіональних економічних системах та відповідні методи і управлінські рішення в адміністративному менеджменті

Здобувач буде **знати**:

- місце та роль стратегічного управління в системі управління публічною організацією;
- причини виникнення і переваги стратегічного управління;
- сфери використання стратегічного управління у публічній галузі;
- відмінності концепцій стратегічного управління;
- особливості використання стратегічного управління в діяльності суб'єктів публічної сфери;
- практичні результати застосування стратегічного управління;
- особливості формування регіональних стратегій розвитку;
- критерії результативності та ефективності стратегічного управління в публічній сфері;
- шляхи вдосконалення механізму стратегічного управління в Україні;
- позитивний зарубіжний та вітчизняний досвід розробки стратегій регіонального та місцевого розвитку.

Здобувач повинен **вміти**:

- аналізувати вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на прийняття стратегічних рішень;
- визначати місію, цілі, стратегії розвитку та стратегічний набір для регіонального та місцевого рівнів, а також для публічних організацій відповідно до конкурентного середовища;
- розробляти та аналізувати стратегічні плани для публічних організацій та забезпечувати їх ефективну реалізацію;
- розробляти заходи щодо економії трудових, матеріальних та фінансових ресурсів публічних організацій у процесі розробки та реалізації стратегії розвитку.
- проводити аналіз нормативно-правового забезпечення стратегічного управління;
- виміряти продуктивність, результативність та ефективність стратегічного управління на регіональному та місцевому рівнях;
- здійснювати діагностику розвитку регіональних економічних систем в процесі стратегічного управління;
- виконувати аналіз сучасних механізмів стратегічного управління в Україні.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Стратегічне управління та його роль у діяльності публічних організацій

Тема 1. Еволюція розуміння і передбачення майбутнього організацій

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2-3 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Стратегія за формою та змістом. Обґрунтування стратегії як системи управління перспективним розвитком публічної організації.

Стратегічне управління як система. Місце та роль стратегічного управління в системі управління економічними та соціальними процесами. Концепція стратегічного управління: сутність, принципи, методи та механізм здійснення. Необхідність переходу публічних організацій до стратегічного управління як реакція на зміни середовища функціонування організації. Загальні риси різних типів стратегічного управління та їх критичний аналіз.

Роль стратегічного управління в забезпеченні ефективності функціонування регіональних економічних систем, окремих публічних організацій України. Переваги та недоліки стратегічного управління.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 2. Передумови застосування стратегічного управління в організаціях

- *Форма занять: лекція, практичне заняття самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2-3 години.*
- *Практичне заняття за темами 1,2*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Характеристика передумов виникнення і застосування стратегічного управління та його ідеології. Специфіка поточного етапу розвитку національної економіки та необхідність зміни завдань управління регіональними економічними системами, окремими публічними організаціями в Україні.

Основні етапи еволюційного розвитку стратегічного управління: бюджетування, довгострокове планування, стратегічне планування, стратегічне управління. Сутність, особливості, переваги і недоліки кожного з цих етапів, їх взаємозв'язок.

Сутність та роль «стратегічного мислення» у формуванні визначення стратегічного рівня публічних організацій. Визначення стратегічного рівня публічних організацій. Принципи діяльності та характеристики стратегічно орієнтованої організації. Проблеми та особливості стратегічної діяльності публічних організацій України.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Сучасний етап розвитку стратегічного управління в публічних організаціях в Україні.

Тема 3. Сутність стратегії та стратегічного набору

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2-3 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Множинність категорії «стратегія». Визначення «стратегії» різними авторами (І. Ансофф, А. Євенко, Б. Карлофф, А. Хакс, Дж. Томпсон та ін.). Класифікація стратегій діяльності організації. Стратегічний набір як система стратегій. Сутність, зміст і процес формування ефективного стратегічного набору. Характеристика складових стратегічного набору на різних етапах життєвого циклу організації. Обґрунтування розробки стратегічного набору за напрямками розвитку. Необхідність та особливості розробки стратегічного набору організаціями України в сучасних умовах розвитку національної економіки. Стратегічна прогалина.

Класифікація стратегій організації та їх характеристика. Характеристика організаційних рівнів стратегічного управління організації. Вплив циклу життєдіяльності організації на стратегію її розвитку. Ринкові характеристики продуктово-товарних стратегій та основні фактори, що впливають на їх вибір.

Сутність ресурсного та функціонального потенціалу управління публічними організаціями. Загальні вимоги до побудови ресурсних і функціональних стратегій. Логістика у стратегічному управлінні як зв'язок ресурсних та функціональних стратегій. Стратегія управління пасивами та активами організації.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення термінів та визначень. Адаптація знань щодо впливу циклу життєдіяльності організації на стратегію її розвитку в публічній сфері.

Тема 4. Мета в стратегічному управлінні

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2-3 години.*
- *Практичне заняття за темами 3, 4.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Сутність, місце та роль мети у стратегічному управлінні. Фактори, що визначають мету в управлінні. Основні етапи формування мети в управлінні.

Місія, генеральна мета публічної організації. Компоненти філософії організації. Зв'язок філософії існування, бачення та місії організації. Сутність, основні складові, особливості розробки та роль місії організації в управлінському процесі. Особливості формування місії організацій різного типу. Конкретні приклади місії публічної організації, її використання та зміни.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Ознайомлення з прикладами закордонного досвіду формування місії організацій в публічній сфері.

Тема 5. Стратегічне управління як реалізація цільового підходу

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2-3 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Цілі стратегічного управління та вимоги до них. Зміст та принципи формування цілей регіональних економічних систем, окремих публічних організацій в Україні. Різноманітність критеріїв класифікації цілей в управлінні. Показники, що використовуються для характеристики стратегічних цілей. Завдання та умови розвитку цільового підходу на сучасному етапі.

Дерево цілей регіональних економічних систем, публічних організацій в Україні. Поняття дерева цілей і правила його побудови. Дерево цілей та політика досягнення цілей. Особливості розробки дерева цілей на різних етапах життєвого циклу публічної організації.

Основні переваги і недоліки системи управління за цілями.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Побудова дерева цілей на прикладі конкретної публічної організації.

Тема 6. Середовище регіональної економічної системи, публічної організації

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2-3 години.*
- *Практичне заняття за темами 5, 6*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Стратегічний аналіз середовища, як основа прогнозування позиції публічної організації у зовнішньому середовищі. Основні підходи до розуміння середовища публічної організації. Розвиток структурних і динамічних концепцій середовища функціонування організації. Види середовища. Сутність та основні характеристики зовнішнього, проміжного і внутрішнього середовища регіональної економічної системи, публічної організації.

Необхідність аналізу зовнішнього середовища як умова функціонування регіональної економічної системи, публічної організації. Необхідність аналізу макросередовища. Моделі зовнішнього середовища, їх критична оцінка. Розробка стратегій адаптації. Аналіз проміжного середовища регіональної економічної системи, публічної організації. Характеристика основних елементів та методи дослідження проміжного середовища. Внутрішнє середовище регіональної економічної системи, публічної організації, його аналіз та показники. Економічна сутність та загальна оцінка стратегічного потенціалу регіональної економічної системи, публічної організації.

Необхідність моніторингу середовища та розробки антикризової стратегії регіональних економічних систем, публічних організацій України.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.. Ознайомлення з основними елементами зовнішнього середовища регіональної економічної системи на прикладі Харківської області.

Тема 7. Методи аналізу і прогнозування розвитку середовища регіональної економічної системи, публічної організації

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2-3 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Складання стратегічного балансу та сутність SWOT-аналізу. Основні етапи застосування SWOT-аналізу. Матриця SWOT-аналізу. Особливості SWOT-аналізу та його значення в розробленні стратегії розвитку регіональних економічних систем, публічних організацій. Сутність матриці Дж. Вілсона. Характеристика особливостей змісту стратегічного балансу регіональних економічних систем, публічних організацій України.

Функції прогнозування в системі стратегічного управління. Зв'язок прогнозів з цілями та стратегіями регіональних економічних систем, публічних організацій.

Необхідність та особливості використання основних методів прогнозування в регіональних економічних системах, публічних організаціях України. Досвід застосування експертних методів, методів екстраполяції та моделювання в Україні. Сучасний стан та тенденції стратегічного розвитку вітчизняних регіональних економічних систем, публічних організацій в період економічної кризи.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Особливості SWOT-аналізу та його значення в розробленні стратегії розвитку на прикладі конкретної регіональної економічної системи, публічної організації.

Тема 8. Визначення конкурентоспроможності регіональної економічної системи, публічної організації

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2-3 години.*

- *Практичне заняття за темами 7, 8.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Конкуренція як вихідна категорія ринкової економіки. Конкуренція та конкурентоспроможність. Аналіз конкурентного середовища в галузі. Модель галузевої конкуренції М. Портера. Ключові фактори успіху та методи їх визначення. Необхідність розробки стратегій конкуренції діяльності організації на ринку. Конкурентоспроможність продукту (послуги) та визначення його критеріїв. Параметри та показники

конкурентоспроможності. Методи оцінки конкурентоспроможності продукту. Якість та конкурентоспроможність.

Методи підвищення конкурентоспроможності продукції. Конкурентоспроможність регіональної економічної системи, публічної організації. Конкурентний статус організацій. Оцінка конкурентоспроможності організації. Напрями і методи підвищення конкурентоспроможності регіональної економічної системи, публічної організації. Вплив конкурентоспроможності регіональної економічної системи, публічної організації на стратегію її розвитку.

Методика вибору стратегії розвитку за матрицею А.А. Томпсона та А.Дж. Стрікланда. Визначення стратегічної групи конкурентів. Застосування «карти стратегічних груп» в аналізі середовища регіональної економічної системи, публічної організації.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Ознайомлення з ключовими факторами успіху та методами їх визначення в регіональних економічних системах публічних організацій.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 1 година*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль 2. Стратегічне управління на регіональному та місцевому рівнях

Тема 9. Сутність стратегічного планування

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*
- *Практичне заняття за темою 9.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні*

Стратегічне планування як основний інструмент в забезпеченні реалізації стратегічних цілей. Сутність та необхідність стратегічного планування. Мета, етапи і принципи стратегічного планування. Визнання існування, причини та сутність бар'єрів стратегічного планування. Необхідність комплексного підходу до подолання бар'єрів. Способи подолання бар'єрів щодо впровадження стратегічного планування для регіонів України та окремих публічних організацій.

Порівняльна характеристика моделей стратегічного планування: на основі «стратегічної прогалини»; орієнтованої на створення та підтримку конкурентоспроможності організації; що базується на урахуванні ринкових переваг; орієнтованої на створення позитивного іміджу; що враховує розміри організації. Критичний аналіз підходів. Особливості та проблеми побудови системи стратегічного планування в Україні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 9 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Ознайомлення з сучасною системою стратегічного планування на центральному, регіональному та місцевому рівнях в Україні, окремих публічних організаціях.

Тема 10. Стратегічні плани, проекти і програми

- *Форма занять: лекція, практичне заняття самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*
- *Практичне заняття за темою, 10*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Необхідність існування планових документів різного типу та їх взаємозв'язок. Зміст, структура, характерні риси і відмінності стратегічного плану. Стратегічний план як інструмент реалізації стратегій різного типу.

Роль стратегічної програми в системі стратегічного планування. Стратегічна програма в системі планування. Відмінності стратегічних планів і програм. Класифікації стратегічних програм. Особливості їх формування та сфери застосування. Особливості формування регіональних стратегій розвитку.

Фінансовий аналіз діяльності публічної організації – як елемент планування її фінансової стратегії. Характеристика ієрархічних рівнів у системі фінансового планування. Система стратегічних, поточних та оперативних планів. Зв'язок стратегічних та поточних планів регіональної економічної системи, публічної організації. Особливості альтернативних планів. Планові показники.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 9 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Особливості формування регіональної стратегії розвитку на прикладі Харківської області.

Тема 11. Організаційне забезпечення стратегічного управління

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2-3 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Визначення організаційної структури управління (ОСУ). Стратегія і структура: характеристика взаємозв'язку, ОСУ як інструмент виконання стратегій. Підходи І. Ансоффа, Г. Саймона, Г. Мінцберга і А. Чандлера до визначення ролі ОСУ в стратегічному управлінні. Порівняльна характеристика «традиційних» та стратегічних ОСУ.

Особливості формування та характеристика ОСУ стратегічного типу. Диференціація та інтеграція в ОСУ при переході до стратегічного управління. Класифікація ОСУ за Г. Мінцбергом. Характеристика матричних структур. Переваги та недоліки, сфера застосування проектних структур. Характеристика і типи дивізіональних структур. Сутність концепції SBU — Strategic Business Unit — («стратегічного господарського центру» — СГЦ). Характеристики та типи СГЦ. Роль централізованих формувань в ОСУ стратегічного типу.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Особливості організаційної структури управління в регіональних економічних системах, публічних організаціях.

Тема 12. Фінансово-економічні аспекти реалізації стратегічних планів і програм

- *Форма занять: лекція, практичне заняття самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2-3 години.*
- *Практичне заняття за темами 11, 12*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Сутність та роль фінансово-економічного забезпечення (ФЕЗ) у стратегічному управлінні. Функціонування підсистеми ФЕЗ як інструменту досягнення стратегічних цілей організації, реалізації інвестиційної, кредитної, дивідендної та іншої політики.

Маркетинговий підхід у діяльності організації та реалізації його стратегічних планів і програм. Особливості товарної (продуктової), цінової, комунікаційної політики та політики збуту організації та її вплив на її стратегію розвитку. Економічні відносини між окремими підрозділами публічної організації в умовах стратегічного управління та способи їх поліпшення.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення термінів та визначень Застосування маркетингового підходу в діяльності публічної організації та реалізації її стратегічних планів і програм.

Тема 13. Соціально-психологічне забезпечення стратегічного управління і формування стратегічної поведінки персоналу

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2- 3 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Характеристика системи соціально-психологічного забезпечення стратегічного управління. Сутність і механізм формування корпоративної культури як об'єкта стратегічного управління. Фактори, елементи та типи корпоративної культури. Характеристика сильної та слабкої корпоративної культури.

Сутність, методи і порядок формування стратегічної поведінки в управлінні. Використання змістовних і процесуальних теорій мотивації в стратегічному управлінні. Характеристика та особливості головних мотиваторів та регуляторів в публічних організаціях України. Організація стратегічного розвитку персоналу. Система управління, аналізу та планування кадрового потенціалу публічної організації відповідно до стратегії її розвитку. Залучення, відбір та адаптація персоналу публічної організації.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Ознайомлення з особливостями організації стратегічного розвитку персоналу в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

Тема 14. Інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного управління

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2- 3 години.*
- *Практичне заняття: за темами 13, 14.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Поняття та сутність стратегічної інформації. Види, джерела і методи її одержання. Критичний аналіз джерел та методів. Концепція стратегічного моніторингу середовища функціонування регіональної економічної системи, публічної організації. Характеристика існуючих концепцій побудови інформаційних систем управління. Специфіка основних елементів інформаційної системи стратегічного управління. Стратегічні елементи інформаційних систем регіональної економічної системи, публічної організації і формування підсистеми стратегічного моніторингу.

Типи, роль і завдання контролю в реалізації стратегії розвитку регіональної економічної системи, публічної організації. Об'єкти та вимоги до обліку і контролю в стратегічному управлінні. Форми, методи та інструменти обліку і контролю в стратегічному управлінні. Аналіз у системі стратегічного управління. Вдосконалення системи моніторингу стратегічного управління та стратегічного контролінгу.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Діюча в Україні система контролю щодо реалізації стратегічних програм розвитку регіональних економічних систем, окремих публічних організацій.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 1 година*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

5. Контрольна робота

Етапи розробки та реалізації стратегічного плану сталого розвитку регіону

Завдання

Завдання для виконання: 1.1 – 1.2

Завдання 1.1

1. На основі здійсненого SWOT-аналізу Вашого регіону проаналізуйте сильні та слабкі сторони, можливості та загрози (оформляти потрібно у вигляді таблиць) та визначте стратегічні цілі регіону.
2. Експертним шляхом визначте вплив сильних та слабких сторін, можливостей та загроз на стратегічну ціль.

Форма звітності для завдання 1.1

1. SWOT-аналіз обраного регіону

	СИЛЬНІ СТОРОНИ	СЛАБКІ СТОРОНИ
1. Географічне положення		
2. Природно-рекреаційні ресурси		
3. Демографія та трудові ресурси		
4. Доходи населення		
5. Економіка (промисловість, торгівля, мале підприємництво)		
6. Житлово-комунальна сфера		
7. Транспортна інфраструктура		
8. Соціальна інфраструктура (освіта, культура, охорона здоров'я, фізкультура і спорт)		

9. Пам'ятки історії та культури		
10. Туристична інфраструктура		
11. Екологія		
12. Фінансові ресурси		
МОЖЛИВОСТІ		ЗАГРОЗИ
1. Законодавчі та політичні зміни		
2. Економічні зміни		
3. Соціальні/демографічні зміни		
4. Технологічні зміни		

2. Вплив сильних та слабких сторін, можливостей та загроз на стратегічну ціль

Можливості регіону (за результатами SWOT-аналізу)	Варіанти стратегічних цілей		
	стратегічна ціль А	стратегічна ціль В	стратегічна ціль ..
	оцінка привабливості фактора *	оцінка привабливості фактора *	оцінка привабливості фактора *
<u>Внутрішні фактори</u> Сильні сторони 1. 2.			
<u>Зовнішні фактори</u> Можливості 1. 2.			
Загальна привабливість			

Оцінка загроз стратегії розвитку регіону

Загрози для розвитку регіону (за результатами SWOT-аналізу)	Варіанти стратегічних цілей		
	стратегічна ціль А	стратегічна ціль В	стратегічна ціль...
	оцінка загрози фактора	оцінка загрози фактора	оцінка загрози фактора
<u>Внутрішні фактори</u> Слабкі сторони 1. 2. .			
<u>Зовнішні фактори</u>			

Загрози 1. 2. ...			
Загальна привабливість			

Завдання 1.2

1. Для досягнення визначених Вами стратегічних цілей розробити оперативні дії.
2. Проаналізуйте нормативно-правову базу планування розвитку регіонів, яка є підґрунтям для розробки регіональних стратегій розвитку.

Форма звітності для завдання 1.2

Стратегічні цілі *	Оперативні дії
Ціль А	
Ціль В	
Ціль ...	

* Послідовність нумерації цілей залежить від їх пріоритетності

Рекомендації щодо підготовки до виконання контрольної роботи:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал тем 9,10.
2. Ретельно обміркуйте, які фактори розвитку відносяться до можливостей і загроз (зовнішнього середовища), а які до слабких і сильних сторін (внутрішнього середовища)

6. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни застосовуються такі методи навчання, як:

1. Репродуктивний.
2. Проблемного навчання.
3. Евристичний (частково-пошуковий).
4. Дослідницький.

Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів здійснюється через застосування таких форм навчання, як:

- проблемні лекції, лекції теоретичного моделювання;
- семінари-дискусії, семінари-практикуми, семінари - розгорнуті бесіди;
- презентації навчальних матеріалів, виконаних творчих завдань;
- моделюючи вправи, розв'язування творчих завдань;
- роботу в Інтернеті, бібліотеці;
- складання схем, таблиць, графіків тощо;
- консультації (настановні, контрольні, проблемні).

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується передовий досвід. Під час лекцій використовується друкований опорний конспект у якому виділені головні висновки з питань, що розглядаються. При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор

задає запитання, які спонукають студента шукати розв'язання проблемної ситуації. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників з приводу даної теми (питання), а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд проблемних ситуацій у процесі вивчення навчального матеріалу

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних результатів роботи з виконання індивідуальних завдань.

Тренінги, Рольові ігри (елементи) – форма активізації студентів, за якої вони задіяні в процесі інсценізації певної ситуації у ролі безпосередніх учасників подій.

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Активність під час аудиторної роботи	0...1	8	0... 8
Виконання і захист практичних робіт	0... 4	4	0... 16
Модульний контроль	0...10	1	0...10
Змістовний модуль 2			
Активність під час аудиторної роботи	0...1	8	0... 8
Виконання і захист практичних робіт	0...7	4	0...28
Модульний контроль	0...10	1	0...10
Контрольна робота	0...20	1	0...20
Усього за семестр			0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів. Білет для іспиту складається з двох теоретичних питань, максимальна кількість балів за кожне питання 50 балів, що складає в сумі 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74) – мати мінімум знань і умінь для забезпечення програмних результатів навчання. Відпрацювати та захистити всі практичні роботи.

Добре (75-89) – знати основні теми дисципліни. Достатньо знати особливості використання стратегічного управління в діяльності суб'єктів публічної сфери; особливості формування регіональних стратегій розвитку; вміти розробляти та аналізувати стратегічні плани для публічних організацій та забезпечувати їх ефективну реалізацію, проводити аналіз нормативно-правового забезпечення стратегічного управління в регіональних економічних системах, публічних організаціях. Відпрацювати та захистити всі практичні роботи.

Відмінно (90-100) – мати знання, що дозволять самостійно, вільно та обґрунтовано відповідати на будь які питання щодо сучасних механізмів стратегічного управління в Україні, вміти виміряти продуктивність, результативність та ефективність стратегічного управління на регіональному та місцевому рівнях, здійснювати діагностику розвитку регіональних економічних систем в процесі стратегічного управління. Відпрацювати та захистити всі практичні роботи.

9. Політика навчального курсу та академічної доброчесності

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає (Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. Лист МОН України № 1/9-650 від 23.10.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#n211>):

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення лабораторних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням:

• http://library.khai.edu/catalog?clear_all_params=0&mode=KNMZ&lang=ukr&caller_mode=SearchDocForm&ext=no&theme_path=0&themes_basket=&ttp_themes_basket=&disciplinesearc

[h=no&top_list=1&fullsearch_fld=&author_fld=%D0%A0%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2&docname_fld=&docname_cond=beginwith&theme_context=%D0%A0%D1%96%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F+%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B2&theme_cond=all theme&theme_id=0&is_ttp=0&combiningAND=0&step=20&tpage=1](https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=5793)

- Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:
<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=5793>

11. Рекомендована література

Базова

1. Балан В.Г. Стратегічне управління. Методи портфельного аналізу [Текст] : [навч. посіб.] / В. Г. Балан. – Київ : Наукова столиця, 2018. – 199 с.
2. Балан В.Г. Стратегічне управління. Практикум [Текст] : [навч. посіб.] / В. Г. Балан. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Київ : Наукова столиця, 2018. – 523 с.
3. Вороніна А.В. Стратегічне управління [Текст] : навч. посіб. / А. В. Вороніна, А. Ю. Берьозкіна ; Дніпров. держ. техн. ун-т (ДДТУ). – Кам'янське : ДДТУ, 2017. – 417 с.
4. Дикань В. Л. Стратегічне управління [текст] : навч. посіб. / В. Л. Дикань, В. О. Зубенко, О. В. Маковоз, І. В. Токмакова, О. В. Шраменко – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 272 с.
5. Ковальчук В.Г. Новий публічний менеджмент як форма менеджеризму в сучасних умовах регіонального управління в Україні / М.. Латинін, В. Б. Родченко та ін. // Державна економічна політика регіонального розвитку : Навчальний посібник за заг. ред. проф. М.А. Латиніна, проф. В. Б. Родченка. – Х. : Вид-во ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 420 с. С. 131-148.
6. Кравченко О.І. Стратегічне управління у сфері публічного управління та адміністрування [Текст] : навч.-метод. посіб. / О. І. Кравченко. – Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2019. – 137 с.
7. Моделі та методи стратегічного управління в органах виконавчої влади України [Текст] : навч. посіб. / В. В. Казимир [та ін.]. – Чернігів : ЧНТУ, 2018. – 151 с.
8. Стратегічний менеджмент. [текст] навч. посіб. / За заг. ред. Бутка М. П. [М.П.Бутко, М.Ю.Дітковська, С.М.Задорожна та ін.] – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 376 с.
9. Стратегічне управління та політичне прогнозування в публічній сфері [Текст] : навч. посіб. / [С. О. Телешун] ; за заг. ред. С. О. Телешуна, д-ра політ. наук, проф. ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Каф. публ. політики та політ. аналітики. – Київ : НАДУ, 2018. – 190 с.
10. Тертичка В.В. Стратегічне управління [Текст] : підручник / Валерій Тертичка. – Київ : К.І.С., 2017. – 931 с.
11. Управління стратегічним розвитком об'єднаних територіальних громад: інноваційні підходи та інструменти [Текст] : [монографія] / [С. М. Серьогін та ін. ; за ред. С. М. Серьогіна] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2016. – 275 с.

Допоміжна

1. Ковальчук В.Г. Державне управління в європейських моделях регіонального розвитку: досвід для України. Актуальні проблеми державного управління: збірник наукових праць. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ "Magistr", 2015. – № 1 (47). – 420 с. . –

Режим доступу :<http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2015-1/doc/3/01.pdf>. – Назва з екрана.

2. Ковальчук В.Г. Державне управління соціально-економічним розвитком регіону : монографія. – Х. : Золоті сторінки, 2013. – 296 с
3. Ковальчук В.Г. Методологічні засади вдосконалення механізмів державного управління регіональним розвитком. Науковий вісник Академії муніципального управління : збірник наукових праць, серія «Управління», випуск 1. – К. : Академія муніципального управління. 2015. – С. 202-209.
4. Ковальчук В.Г. Нові підходи до управління соціально-економічним розвитком регіонів. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. : електронне наукове фахове видавництво Херсонського національного технічного університету / гол. ред. проф. Лопушинський І.П. – 2015. – № 1. – Режим доступу : <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>. – Назва з екрана.
5. Ковальчук В.Г. Нормативно-правові засади стратегічного планування на регіональному рівні. Формування регіональних стратегій розвитку в Україні. Українська практика розробки та реалізації стратегій розвитку територій / Латинін М.А., Майстро С.В., Статівка Н.В. та ін.. // Державна економічна політика регіонального розвитку : монографія // за заг. ред. д.держ.упр., проф. М. А. Латиніна. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2017 – 420 с. – С. 214-271.
6. Ковальчук В.Г. Навчально-методичний посібник для організації самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти освітнього рівня «магістр» спеціальності «073 Менеджмент». – Харків : ХННІ ДВНЗ «УБС», 2019. – 165 с.
7. Ковальчук В.Г. Удосконалення вітчизняного досвіду з формування та реалізації регіональних стратегій розвитку. Вісник Національного університету цивільного захисту України : збірник наукових праць. – Х. : Вид-во НУЦЗУ, 2017. – Вип. 2 (7). – (Серія «Державне управління»). – Режим доступу [http://nuczu.edu.ua/sciencearchive/PublicAdministration/vol7\(17\)/42.pdf](http://nuczu.edu.ua/sciencearchive/PublicAdministration/vol7(17)/42.pdf)– Назва з екрана.
8. Краснокутська Н.С. Стратегічне управління [Текст] : навч. посіб. для студентів екон. спец. / Н. С. Краснокутська, І. А. Кабанець ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – 459 с.
9. Кушлик О.Ю. Стратегічне управління [Текст] : навч. посіб. / О. Ю. Кушлик, Г. С. Степанюк ; Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу, Каф. менеджменту і адміністрування. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2018. – 235с.
10. Романюк С.А. Теорія та практика стратегічного управління [Текст] = Theory and practice of strategic management : монографія / С. А. Романюк ; Нац. акад. держ. упр. при Президенті України. – Київ : НАДУ, 2019. – 231 с.
11. Сучасні технології стратегічного управління в умовах євроінтеграції [Текст] : монографія / [І. О. Кузнецова та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. І. О. Кузнецової ; Одес. нац. екон. ун-т. – Харків : ПромАрт, 2018. – 184 с.
12. Стратегічне управління системною стійкістю національної інноваційної системи [Текст] : колект. монографія / [Прокопенко О. В. та ін.] ; за заг. ред. проф. Прокопенко О. В. та доц. Омеляненко В. А. – Суми : Триторія, 2019. – 222 с.
13. Стратегічне управління підприємствами малого та середнього бізнесу промислового регіону [Текст] : монографія / [Падерін І. Д. та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф., акад. Акад. екон. наук України І. Д. Падеріна; Ун-т мит. справи та фінансів. – Дніпро : Акцент, 2016. – 183 с.
14. Сивак Т.В. Стратегічні комунікації у системі публічного управління України [Текст] : монографія / Т. В. Сивак. – Київ : НАДУ, 2019. – 338 с.
15. Соловйов С. Г. Стратегічні комунікації в публічному управлінні [Текст] : монографія / С. Г. Соловйов. – Харків : Точка, 2019. – 374 с.